

Ministar policije bosanskih Srba kaže da je poštovao zakon

Author: [Rachel Irwin](#)

Karadžićev svedok odbrane tvrdi da za vreme rata nije postojao nikakav zajednički plan o proterivanju Bošnjaka i Hrvata.

Bivši ministar unutrašnjih poslova entiteta bosansko-hercegovačkih Srba posvedočio je ove sedmice kako se, uprkos tome što je osuđen za ratne zločine, ponašao potpuno u skladu sa zakonima i propisima koji su tada bili na snazi.

Svedok odbrane Mićo Stanišić, koji je iskaz dao u prilog svom bivšem pretpostavljenom, Radovanu Karadžiću, osuđen je prošle godine za progon, ubijanje i mučenje, te kažnjen sa 22 godine zatvora. (Više o tome vidi u tekstu "Osudjujuće presude za policijske zvaničnike bosanskih Srba".)

Veće je zaključilo da je Stanišić bio "ključni član organa koji je donosio odluke" i otuda „u bliskim odnosima“ sa Karadžićem, koji je u periodu od 1992. do 1996. bio predsednik Republike Srpske (RS).

U presudi je zaključeno da je Stanišić svoje policijske snage ojačao regrutujući nekvalifikovane rezervne oficire i da je bio u koordinaciji sa vojskom bosanskih Srba kako bi "ostvario etničku podelu na terenu".

"Uprkos tome što je bio upoznat sa zločinima tih združenih formacija, Stanišić je neprestano odobravao takav angažman svojih policijskih snaga", navedeno je u toj presudi.

U tom procesu je trenutno u toku žalbeni postupak. Stanišić se ove sedmice pred Tribunalom pojavio nakon što mu je upućen obavezujući sudski poziv, a svedočenju je prisustvovao i njegov advokat.

"Jesmo li – Vi i ja – imali nekakav zajednički plan ili sporazum čiji je cilj bilo proterivanje Muslimana i Hrvata sa teritorija za koje smo verovali da na njih imamo pravo?", upitao je Karadžić, koji se pred sudom brani samostalno.

"Nismo", odgovorio je Stanišić

"Kakav je u tom pogledu bio stav Vaših saradnika i potčinjenih?", pitao je svedoka okrivljeni.

"Ja znam kakav je bio moj stav i mogu ga izložiti. Bio sam samo osoba koja se nalazi na funkciji ministra, koja svoj posao obavlja isključivo unutar okvira koji mu je bio propisan zakonom o ministarstvu unutrašnjih poslova i drugim zakonima SFRJ-a [Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija], jer sam bio ubeđen da oni ni na koji način nisu diskriminatorni", kazao je Stanišić. "Bivša Jugoslavija je bila potpisnica svih međunarodnih konvencija i ugovora, i sve ih je ugradila u svoje sopstveno zakonodavstvo – a ja sam se sve vreme tako i ponašao."

On je rekao da su njegove dužnosti kao ministra unutrašnjih poslova bile "jasno definisane".

"U skladu sa time sam izdao jedno naređenje – da sve što je nužno činiti jeste to da se u okviru naših dužnosti spreče ratni zločini, a ukoliko se i desi tako nešto, da onda treba prikupiti sve dokaze", kazao je Stanišić.

Karadžić ga je upitao šta se događalo onda kada su "Srbi činili zločine nad onima koji nisu Srbi".

"MUP [Ministarstvo unutrašnjih poslova] se ponašao u skladu sa instrukcijama i naređenjima", odgovorio je on. "Postupao sam jednako prema svim počiniteljima, pogotovo kada se radilo o teškom zločinu. Takvi zločini su se obično dešavali na linijama razgraničenja, tamo gde nije bilo borbenih dejstava, u kom slučaju bi žrtve i svedoci obično odlazili na muslimansku stranu, pa mi ne bismo bili u situaciji da sa njima obavimo razgovore, da prikupimo neophodne podatke o počiniteljima. Dobro Vam je poznato kakva solidarnost postoji među počiniteljima koji su izvršili takve zločine."

Stanišić je dodao da je ministarstvo unutrašnjih poslova imalo "problem sa paravojnim grupama". Taj problem je, kako je rekao, izazvala Biljana Plavšić, koja je bila visoko pozicionirana u rukovodstvu bosansko-hercegovačkih Srba. Plavšićeva je 2002. priznala krivicu pred Tribunalom, nakon čega joj je izrečena zatvorska kazna u trajanju od 11 godina. Godine 2009. joj je odobreno prevremeno oslobađanje. (Više o tome vidi u tekstu "Negodovanje zbog dobrodošlice Plavšićevoj u Beogradu".)

Plavšićeva je "čak slala pisma" ozloglašanim liderima paravojnih formacija, poput Željka Ražnatovića, poznatijeg kao Arkan, tražeći od njih "da pošalju dobrovoljce kako bi pomogli Srbima u Republici Srpskoj da se odbrane", kazao je Stanišić.

"Svi ti koji su došli bili su uglavnom ljudi skloni činjenju zločina, koji su prethodno već bili osuđivani za slična nedela", nastavio je on. "Tako se dogodilo da su se te grupe, koje je ona pozvala, prijavile izvesnim jedinicama, da su bile naoružavane, da su se oni predstavljali kao specijalne snage, da su dobijali najbolje oružje i da su onda odlazili i činili zločine."

Zbog toga što je njihov "početni status" bio takav da su bili deo vojske, te paravojne grupe su se "izuzele iz nadležnosti ministarstva unutrašnjih poslova"; umesto toga, bile su pod jurisdikcijom "vojne tajne službe, vojnog tužioca i vojnih sudova", kazao je svedok.

"Međutim, oni u stvari nisu bili u sastavu vojske – oni su samo, naprosto, činili zločine u pozadini. Verovatno da zbog gospođe Plavšić, koja je vršila pritisak da oni budu predstavljeni kao njene sopstvene snage i da ih se ne goni, takve stvari nikada nisu bile ni stavljene na dnevni red", kazao je Stanišić.

Karadžić je svedoka upitao: "[Da li sam] ja ili neko drugi značajan iz rukovodstva Republike Srpske u bilo kom trenutku tražio od Vas da ne istražujete zločine, zločine koje su Srbi počinili nad onima koji nisu Srbi?"

"Vi to od mene niste tražili", odgovorio je Stanišić.

Tokom unakrsnog ispitivanja, tužilac Metju Olmsted (Matthew Olmsted) je Stanišiću rekao da je on znao da su "ne-Srbi bili hapšeni, pritvarani i maltretirani po zatvorskim objektima već od aprila [1992]".

"Pokažite mi to; ja to ne znam. Ne mogu da se setim da je bilo tako, ili da je postojao neki takav pojedinačan slučaj. Pokažite mi odakle ste to saznali, pa ćemo onda videti", kazao je Stanišić.

Tužilac je predočio jedan presretnuti telefonski razgovor, koji je 18. aprila 1992. vođen između Stanišića i još jednog zvaničnika MUP-a. Taj zvaničnik je rekao da su pojedinci koji su "petljali s oružjem" u Sokocu uhapšeni i da oficiri "mogu da ih tuku, da im rade šta god jebeno žele, a onda ćemo ih premestiti, jer ovde nemamo dovoljno prostora".

Prema Olmstedovim navodima, Stanišić je svom sagovorniku odgovorio sa: "Fino."

"Ovaj razgovor se odnosi na nesrpske zarobljenike, zar ne? ", upitao je tužilac.

"Gde se to kaže? Pročitajte mi da su ti zatočenici ne-Srbi", uzvratio je Stanišić.

"Priznajem da se ovde ne pominje nacionalnost, ali Vam kažem da su to nesrpski zarobljenici – zar to nije tačno? ", upitao je tužilac.

Stanišić je rekao da to nije tačno i da su oružje u Sokocu zapravo "zloupotrebili i ukrali Srbi".

"Ovo nema nikakve veze sa ratnim zarobljenicima ili nesrpskim stanovništvom", uporan je bio on.

Tužilac je predočio i izveštaj koji je 20. maja 1992. bio upućen podsekretaru za javnu bezbednost u MUP-u. U tom dokumentu se kaže da je zarobljeno 156 osoba i da su ih jugoslovenska vojska i snage teritorijalne odbrane pritvorile u blizini Sarajeva.

"Pominju se neadekvatni uslovi u pogledu smeštaja, hrane, higijene i zdravstvenog stanja zatvorenika. Gospodine Stanišiću, da li je [MUP] raspolagao informacijama o nehumanim uslovima u zatvorskim objektima tokom maja 1992. – ili nije?", upitao je Olmsted.

"Tada su trajale borbe, i te osobe su bile zarobljene i odvedene u zatvor Kula, u blizini Sarajeva – a ministarstvo pravde je obavešteno o tome, i podsekretar za javnu bezbednost je takođe obavešten o tome", kazao je Stanišić.

Tužilac je potom upitao da li je početkom avgusta 1992. Stanišić video onaj danas ozloglašeni snimak napaćenih ljudi, kojeg su načinili inostrani novinari i na kojem se vide iscrpljeni ljudi iz zatvorskih logora u Prijedoru.

"Gospodine tužioče, to je tačno, ali pošto mi uglavnom nismo imali struje, samo je jednom na večernjim vestima bio nekakav izveštaj, mislim CNN-ov ili tako nešto", rekao je Stanišić.

Olmsted je potom svedoku rekao kako – "uprkos svim podacima koji su Vam bili dostupni u pogledu pritvorskih objekata" u kojima su držani ne-Srbi – "prva i jedina naredba" koju je on svojim potčinjenima uputio u vezi sa time nije izdata pre 10. avgusta 1992.

Stanišić je pak rekao da ta ocena "nije tačna".

"Pokušavao sam da izvršim pritisak kako pripadnici [ministarstva] ne bi imali ništa sa zatvorenima, u smislu osoba koje su dovedene u pritvor, [i da se one] tretiraju samo na osnovu zakona o krivičnom postupku i internog zakona", kazao je Stanišić.

Tužilac je na to odgovorio da su se sve ranije Stanišićeve instrukcije u pogledu zatvorskih objekata ticale

prikupljanja podataka, i da to nisu bila naređenja koja su se odnosila na ono što treba uraditi sa samim objektima.

Stanišić je uzvratio da to nije tačno, i da su zatvorski centri u septembru te godine bili zatvoreni "usled ovog pritiska". Međutim, dodao je da nijedno od tih mesta nije osnovano "mojom odlukom" i da je "u svemu tome učestvovala vojska".

Suđenje se nastavlja iduće sedmice.

Rachel Irwin izveštava za IWPR iz Haga.

Location: Balkans
Bosnia and
Herzegovina

Topic: Medunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

Focus: ICTY - Radovan Karadžić
Trial

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/ministar-policije-bosanskih-srba-ka%C5%BEE-da-je-po%C5%A1tovao-zakon>